

BN/jhb
B.1161/2005

Reykjavík 12. janúar 2006.

Borist hefur til umsagnar frá allsherjarnefnd Alþingis frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum nr. 19/1940, 365. mál, heimilisofbeldi.

Umsögn:

Lagafrumvarpinu fylgir ítarleg greinargerð um athuganir refsiréttarnefndar m.a. á löggjafarþróun í öðrum ríkjum og um forsendur nefndarinnar fyrir þeim tillögum sem hún gerði til dómsmálaráðherra þann 29. ágúst 2005, sem urðu undirstaða þeirra tillagna sem felast í lagafrumvarpinu.

Um löggjafarþróun í öðrum ríkjum, sbr. III. kafla greinargerðarinnar, skal bent á að lagafrumvarp norsku ríkisstjórnarinnar um refsíákvæði, sem beinist gegn ofbeldi nákominna og lýst er skilmerkilega í greinargerðinni, varð að lögum 21. desember 2005, nr. 131, og tóku lögin gildi þann 1. janúar sl.

Breytingum sem felast í frumvarpinu er ætlað, eins og segir í greinargerðinni, að endurspegla með skýrari hætti en áður það mat löggjafans að brot, sem framin eru í samskiptum nákominna, hafi sérstöðu. Með hliðsjón af umræðu um heimilisofbeldi um nokkurt árabil, fyrri vinnu nefnda á vegum dómsmálaráðherra um heimilisofbeldi og undirbúningi að þessu lagafrumvarpi má ljóst vera að markmiðið með breytingunum er að auka réttarvernd þeirra sem fyrir slíkum brotum verða.

Fallast má á það með refsiréttarnefnd að ekki sé nauðsynlegt að lögfesta sérstakt refsíákvæði um heimilisofbeldi. Hins vegar má efast um að í ákvæðum frumvarpsins komi afdráttarlaust fram ákvörðun löggjafans um aukna réttarvernd þeim til handa sem fyrir heimilisofbeldi verða með þyngri viðurlögum en áður eða með nýjum viðurlagaákvæðum. Ákvæði frumvarpsins virðast leggja í vald dómara að meta hvort tengsl aðila hafi aukið á grófleika verknaðar, sbr. 1. gr. frumvarpsins, og að meta hvort verknaður verður talinn fela í sér stórfelldar ærumeiðingar, sbr. 3. gr. frumvarpsins. Leiðsögn löggjafans til dómarsins virðist hins vegar ekki skýr.

Um 1. gr.

Ríkissaksóknari telur að 1. gr. frumvarpsins geti náð þeim tilgangi að endurspegla það mat löggjafans að brot, sem framin eru í samskiptum nákominna, hafi sérstöðu, jafnvel þótt grófleikamat dómara ráði beitingu þess. Hins vegar þykir mega velta þeirri spurningu upp hvort of langt er gengið af hálfu löggjafans sé grófleikamatinu sleppt úr ákvæðinu sem myndi þá hljóða þannig: *Hafi verknaður beinst að karli, konu eða barni sem eru nákomin geranda skal að jafnaði taka það til greina til þyngingar refsingunni.*

Um 2. og 3. gr.

Ríkissaksóknari efast um að rétt sé að skipa efni 3. gr. frumvarpsins í XXV. kafla almennra hegningarlaga sem ber yfirskriftina **Ærumeiðingar og brot gegn friðhelgi einkalífs** svo sem ráðgert er. Óhjákvæmilega leiðir það til samanburðar við 234. gr. almennra hegningarlaga og þeirrar spurningar hvort ærumeiðingar geti ekki verið stórfelldar þegar slík tengsl, sem lýst er í frumvarpsgreininni, eru ekki á milli aðila. Til greina virðist koma að halda 191. gr. inni í XXI. kafla hegningarlaganna um **Sifskaparbrot** og hafa efni lagagreinarinnar í einni málsgrein, t.d. svohljóðandi:

Sá sem misbýður maka sínum eða fyrrverandi maka, barni sínu eða öðrum sem eru nákomnir geranda með stórfelldri vanrækslu, móðgun eða smánun skal sæta sektum eða fangelsi allt að tveimur árum.

Í stað upptalningar á þeim sem ákvæðinu er ætlað að vernda nægir e.t.v. að nota fornafnið einhvern þannig að ákvæðið hljóði eins og greinir: *Sá sem misbýður einhverjum sér nákomnum með stórfelldri vanrækslu, móðgun eða smánun skal sæta sektum eða fangelsi allt að tveimur árum.*

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 -10
150 REYKJAVÍK